

Molve — ljudi, selo i okoliš u

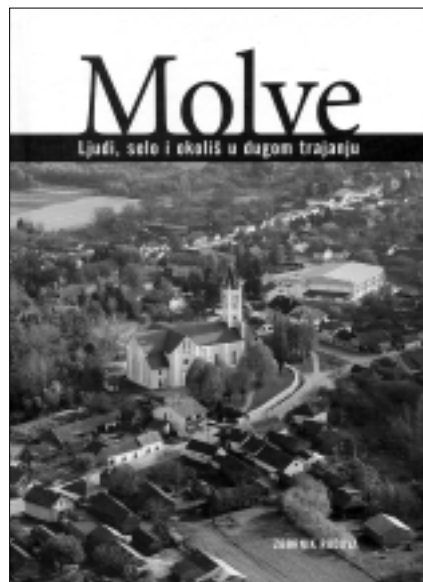
dugom trajanju, Zbornik radova sa znanstvenog skupa, *Molve*, 27. rujna 2008., uredili Mario Kolar i Hrvoje Petrić, Društvo za povjesnicu i starine Molve, Molve, 2010., 297 str.

Društvo za povjesnicu i starine Molve uz potporu općine Molve i drugih sponzora te u suradnji s Društvom za hrvatsku povjesnicu, Odjelom za povijest Matice hrvatske, Društvom za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju te Povijesnim društvom Koprivnica organiziralo je znanstveni skup u povodu obilježavanja 350. obljetnice osnivanja današnjeg sela Molve i 15. godišnjice ponovnog osnivanja Općine Molve. Na temelju recenziranih izlaganja sa skupa priređen je zbornik radova *Molve — ljudi, selo i okoliš u dugom trajanju*, objavljen kao druga knjiga knjižne serije »Bibliotheca scientiae Molvensis Društva za povjesnicu i starine Molve«. Monografija je uređena sukladno suvremenoj znanstvenoj metodologiji i istraživačkoj praksi, a obrađuje niz segmenata (arheologija, historiografija, geografija, demografija, promet, gospodarstvo, jezikoslovlje, kultura, duhovna baština) važnih za poznavanje prošlosti, analizu sadašnjeg trenutka i planiranje budućnosti mjesta Molve. Također, Zbornik obrađuje i širi prostor durđevačke Podravine u neposrednoj blizini Drave i mađarske granice.

Multidisciplinarni znanstveni zbornik o Molvama podijeljen je na četiri cjeline. Prva nosi naslov *Molve od prapovijesti do kraja srednjeg vijeka* i otvara je rad Ivana Zvijerca »Arheološka topografija područja općine Molve«. Autor je na temelju vlastitih terenskih istraživanja i dosad pronađenih arheoloških nalazišta na širem molvarskom području locirao i opisao nalazišta te dao osvrt na njihovu toponimiju. Članak »Talionička djelatnost u okolini Molva u ranom srednjem vijeku« Tajane Sekelj Ivančan do-

nosi rezultate arheoloških istraživanja na molvarskom području prigodom kojih je pronađen dio ranosrednjovjekovne radionice u kojoj se obavljao zahtjevan postupak izdvajanja čistog željeza iz željezne rudače iz prirode, a pronađena su i dva latenska objekta iz razdoblja 2. do prve polovice 1. stoljeća pr. Kr. Prvu cjelinu zatvara prilog Ranka Pavleša »Molve u srednjem vijeku« u kojem autor, na temelju malog broja dostupnih dokumenata i dosadašnjih historio-grafskih rezultata, nastoji rekonstruirati položaj srednjovjekovnog sela Molve te opisati prilike (sukobi velikaških obitelji i osmanski napadi) u kojima su sredinom XVI. stoljeća nestale srednjovjekovne Molve.

Druga cjelina u monografiji nosi naslov *Novovjekovne promjene u Molvama*. U prvome prilogu Hrvoje Petrić u radu »Prilog poznavanju nastanka sela i razvoja stanovništva Molva u ranome novom vijeku« na temelju izvora razlaže nastanak/obnovu sela Molve 1658. godine, a posebnu pozornost posvećuje razvoju stanovništva do sredine 19. stoljeća. Suautorice Mira Kolar i Elizabeta Wagner donose rad »Molvarska



tradicija čuvanja i njegovanja starih kulturnih i povijesnih vrijednosti u 19. i 20. stoljeću« u kojem upozoravaju na dug kontinuitet kršćanske tradicije šovanja Majke Božje u Molvama, kao i na činjenicu da Molve, kako nekad tako i danas, njeguju, osim crkvene, i slikarsku i književnu aktivnost. Željko Holjevac u članku »Molve potkraj 19. i početkom 20. stoljeća u svjetlu statističkih podataka« na temelju uvida u više raspoloživih izvora relevantnih statističkih podataka analizira kontinuitete i promjene životnih struktura u Molvama i okolici u razdoblju od nestanka vojnokrajškoga sustava do izbijanja Prvoga svjetskog rata. Prilog »Molve i virovska Podravina u listu 'Hrvatske novine' (1905.—1908.)« Željka Karaule analizira stajališta i ideologiju tog lista te prikazuje kako je pisao o virovskoj Podravini i mjestu Molve. Ljiljana Dobrovšak u članku »Koprivničke novine o Molvama između dva svjetska rata (1918.—1940.)« na temelju iščitavanja koprivničkog tiska iz međuratnog razdoblja (*Podravec, Demokrat, Podravski glasnik, Koprivničke novine* i dr.) daje prikaz pisanja publikacija o Molvama te zaključuje da se događaje u njima nije dovoljno pratilo u tisku. Vladimir Šadek u radu »Elaborat Službe državne sigurnosti poslije 2. svjetskog rata o bivšim političarima molvarske Podravine« na temelju tog neobjavljenog dokumenta daje osvrt na njegovo pisanje o nekadašnjim političarima. Ivan Hontić donosi rad »Prilozi za poznavanje povijesti Molva od 1972. do 1992.« u kojem donosi pregled važnijih događaja za mjesto Molve u navedenom razdoblju, koristeći dostupnu neobjavlenu građu, novinske članke, članke u zbornicima i objavljene radove o Molvama.

Treća cjelina nosi naslov *Duhovna i kulturna baština Molva*. Dragan Damjanović u radu »Povijest crkve i prošteništa Majke Božje u Molvama« na temelju arhivskog gradiva iz Beča i Zagreba piše o povijesti

gradnje župne crkve Blažene Djevice Marije u Molvama, odnosno o tome kako se financiralo podizanje te reprezentativne sakralne građevine. Mario Kolar u prilogu »Mons. Juraj Maderec — kratak pregled života i djelovanja« na temelju dosad objavljenih radova o tom vrijednom hrvatskom svećeniku daje kratak pregled njegova životnog puta od Molva do Rima, a poseban naglasak stavlja na njegovo gotovo 30-godišnje upravljanje Papinskim hrvatskim zavodom sv. Jeronima. Barbara Lukačin u tekstu »Ostavština i poruka biskupa Đure Kokše hrvatskom narodu« piše o danas zanemarenoj Kokšinoj ostavštini (Metropolitanskoj galeriji) — iznimno vrijednoj zbirci slika, knjiga i vrijednih predmeta — upozoravajući na nebrigu nadležnih i na neispunjavanje posljednje želje toga istaknutoga crkvenog velikodostojnika. Stjepan Razum u članku »Biskup Đuro Kokša i Molve« na temelju rukopisne ostavštine biskupa Kokše te dostupne literature predstavlja toga znamenitoga hrvatskog biskupa u njegovu odnosu prema rodnim Molvama i Podravini. U tom kontekstu posebice razlaže njegov odnos prema majci Mariji, kao i promišljanje i vrjednovanje života na selu. Vesna Peršić Kovač u radu »Ivan Ivančan, etnolog i koreograf« na temelju referentne literature i neobjavljenog gradiva donosi pregled života i rada toga najplodnijega hrvatskog etnokoreologa i koreografa rođenog u Molvama. Prilog »Uvod u molvarsku književnost« autora Marija Kolara otkriva književne početke svećenika Đure Kolara, književni rad učitelja Andrije Ivančana, prevoditeljski i publicistički rad svećenika Jurja Paše, književni, književno-kritičarski, esejistički, antologičarski i prevoditeljski rad biskupa Đure Kokše te donosi okvir za biobibliografiju književnika Dubravka Ivančana. Mijo Lončarić u članku »Novi prilozi poznavanju molvarskog govora« donosi preliminarne rezultate istraživanja molvarskog govora. U

radu »Leksik molvarškoga govora« Jela Maresić daje pregled leksičkih slojeva te opisuje dio leksičkoga sustava govora Molva temeljem izabranih primjera prikupljenih od izvornih govornika. Suautori Velimir Piškorec i Ana Kolar u prilogu »Germanizmi u molvarškom govoru« na temelju analize govora izvornih govornika opisuju procese fleksijsko-morfološke adaptacije i rječotvorbu germanizama u govoru Molva te donose abecedne popise njemačkih replika i njihovih posudeničkih ekvivalenata u molvarškom govoru. Osim toga, ukratko prikazuju društveno-povijesni okvir njemačko-hrvatskoga jezičnoga dodira u Molvama i Podravini.

Okoliš, ljudi i suvremene teme naslov je četvrte cjeline zbornika, a počinje radom H. Petrića »Molve i okolica. Prilozi poznavanju povijesti okoliša do sredine 19. stoljeća«. Autor kroz inovativan ekohistorijski pristup pokušava sagledati prirodne uvjete (»malo ledeno doba«, poplave rijeke Drave, »otvaranje« pijesaka, guste hrastove šume) koji su djelovali na čovjeka i na koje je čovjek djelovao na širem molvarškom području tijekom 17., 18. i do sredine 19. stoljeća. Dražen Živić u prilogu »Demografske promjene u općini Molve od 1857. do 2001.« na temelju popisne i vitalne statističko-demografske dokumentacije prikazuje i analizira osnovne demografske promjene u općini Molve u spomenutom razdoblju, s posebnim naglaskom na suvremeno razdoblje kretanja i razvoja stanovništva, ustanovljavajući pritom depopulacijske procese. Petar Feletar u radu »Osnovne značajke suvremenog prometno-geografskog položaja Molva« na temelju analize brojnih prometno-geografskih značajki molvarškog područja upućuje na nedovoljnu povezanost molvarškog područja s glavnim državnim cestovnim i željezničkim pravcima. Ivana Žebec u radu »Iskorištavanje prirodnog plina — utjecaj na razvoj Molva« na te-

melju službenih statističkih izvora, izvještaja i dokumenata općine Molve i druge relevantne literature analizira u kojoj je mjeri pronalazak nalazišta zemnog plina na molvarškom području blagotvorno utjecao na masovno zapošljavanje mjesnog stanovništva, kao i na ubrzan komunalno-gospodarski razvoj kraja. Posljednji je prilog u toj cjelini rad Silvija Jerčinovića »Mogućnosti i prilike razvoja ruralnog turizma općine Molve vrednovanjem povijesne, tradicijske i prirodne baštine«. Autor na temelju stručne analize turističkih potencijala na području općine govori o tome koje bi potencijale i na koji način bilo najbolje iskoristiti za turistički, ali i gospodarski rast molvarškog područja.

Svojevrsan zaključak Zbornika čini rad Marija Kolara »Općina Molve — umjesto sažetka« u kojem se sažimaju svi obrađeni aspekti društvenoga, kulturnog i gospodarskog života u Molvama.

Znanstveni i stručni prilozi u ovom zborniku radova, koji se temelje na objavljenom i neobjavljenom arhivskom gradivu, novinama, časopisima, fotografijama i relevantnoj znanstvenoj i publicističkoj literaturi, pokrivaju gotovo sva relevantna područja važna za poznavanje mjesta Molve. Važnost Zbornika ogleda se u tome što pažljivo analizira prošlost, pokušava locirati glavne procese u sadašnjosti i naznačiti smjernice bitne za budućnost i daljnji razvoj Molva. Time ovaj zbornik, koji nastoji s raznih aspekata analizirati i definirati identitet Molva, postaje dugoročno važan ne samo za Molve, nego i za Podravinu kao regiju sjeverne Hrvatske. U tom smislu valja istaknuti da će ovaj Zbornik omogućiti široj javnosti da upozna posebnosti i vrijednosti toga prostora u hrvatskom, ali i u srednjoeuropskom znanstvenom, kulturnom i gospodarskom okružju.

•Ivica ZVONAR